

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยโดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 3 - 4 ขวบ ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สาขาลำปาง รวม 13 คน และผู้ปกครองนักเรียนชาย หญิง ที่มีอายุระหว่าง 3 - 4 ขวบ ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ของโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สาขาลำปาง รวม 13 คน รวม 26 คน ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งด้านตารางสร้างภาพ สูงที่สุด รองลงมาคือด้านวาดสร้างภาพ, ด้านเจาะสร้างภาพ, ด้านตัดสร้างภาพ และด้านพับสร้างภาพ ตามลำดับ

2. ผู้ปกครองที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย พบว่าในภาพรวม ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก และสามารถจำแนกเป็นด้านได้ดังนี้

ด้านกระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย มีค่าเฉลี่ย 1.00 ได้แก่ การจัดเตรียมความพร้อมในการดำเนินกิจกรรม และระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 0.96 คือ การลำดับความ ยาก - ง่าย ของกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 0.95 คือ การติดต่อ ประสานงานมีความสะดวก และมีค่าเฉลี่ย 0.88 คือการประชาสัมพันธ์และจัดประชุมก่อนดำเนินกิจกรรม ตามลำดับ

ด้านการดำเนินกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 1.00 ได้แก่ เนื้อหาเกร็ดความรู้มีประโยชน์, วัสดุ อุปกรณ์ มีความปลอดภัย, วัสดุ อุปกรณ์ มีขนาดเหมาะสมกับเด็ก, กิจกรรมเหมาะสมสำหรับเด็ก, กิจกรรมมีความหลากหลาย ดึงดูดความสนใจ, กิจกรรมเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง, กิจกรรมส่งเสริมการอยู่ร่วมกันระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง, กิจกรรมส่งเสริมบรรยากาศในครอบครัว, ความคุ้มค่าต่อการเข้าร่วมกิจกรรม และกิจกรรมสามารถนำไปปรับใช้ได้ มีค่าเฉลี่ย 0.96 ได้แก่ วิธีการเล่นมีความชัดเจน เข้าใจง่าย, กิจกรรมทำให้ผู้ปกครองเข้าใจระดับความสามารถของเด็กมากขึ้น และสถานที่ดำเนินกิจกรรมมีความสะดวก มีค่าเฉลี่ย 0.95 คือคู่มือการจัดกิจกรรมมีความชัดเจน และมีค่าเฉลี่ย 0.91 คือชื่อกิจกรรมมีความน่าสนใจ และการจัดกิจกรรมในโครงการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ปกครองได้เสนอแนะความคิดเห็นดังนี้

1. ลูกชอบ และให้ความสนใจกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมที่วัสดุอุปกรณ์ที่มีสีสัน
2. กิจกรรมที่ครูเตรียมให้ ทำให้ผู้สูงอายุในบ้านได้ทำกิจกรรมร่วมกับหลาน

3. อยากรู้ว่ามีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
4. อ่านคู่มือการจัดกิจกรรมวิธีการเล่นแล้วเข้าใจง่าย
5. วิธีการปฏิบัติกิจกรรมควรมีรูปแบบประกอบเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวม พบว่าหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย ทั้งนี้เพราะ

1. การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเกิดจากการได้เล่น ได้สัมผัสกับสื่อ และบุคคลทั้งครู ผู้ใหญ่ และวันเดียวกัน ซึ่งเด็กจะค่อยซึมซับประสบการณ์ เชื่อมโยงประสบการณ์จนเกิดเป็นองค์ความรู้ ซึ่งการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้นเกิดจากการได้ลงมือปฏิบัติ จะทำให้เด็กเกิดการจดจำ และในขณะเดียวกับพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กก็พัฒนาด้วยเช่นเดียวกัน ดังที่แลนเดอร์ (Landers, 2006, Online) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กกว่า การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อตาและมือ จะทำให้สามารถพัฒนาทักษะในการเขียน การวาด และการจับวัตถุเล็กๆ หรืออุปกรณ์ เด็กวัยก่อนเรียนเรียนรู้ที่จะจับต้องวัตถุผ่านกระบวนการมอง พัฒนา ซัทซิงค์ (2541, น. 122) กล่าวถึงการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กไว้คือ การพัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือให้แข็งแรง เด็กก็พร้อมที่จะลากสีลามือ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเขียน กุลยา ต้นติผลาชีวะ (2547, น. 100) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือที่มีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะเด็กต้องใช้มือในการทำกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การเขียนหนังสือ การจัดกระดาษหีบจับ ปั่นแต่งสิ่งต่างๆ กีเซล (Gesell, อ้างถึงใน ประมวญ ดิตตินสัน, 2524, 178-179) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาพัฒนาการ ได้กล่าวว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กสามารถแบ่งออกเป็นระยะและมีขั้นตอนพัฒนาการ โดยเริ่มจากขั้นแรก คือการใช้มือตะบป ขั้นต่อมาจับของด้วยนิ้ว 4 นิ้วติดกันกับฝ่ามือ โดยเริ่มใช้ฝ่ามือตอนใกล้ๆ สันมือ ต่อมาเลื่อนไปใช้ใจกลางมือ จากนั้นหัวแม่มือจึงค่อยเลื่อนมาช่วยมาจับขั้นสุดท้ายคือการหีบของด้วยหัวแม่มือกับปลายนิ้ว ซึ่งทั้งหมดเป็นกล้ามเนื้อมัดเล็กที่มีความสำคัญแก่ชีวิต เพราะเป็นรากฐานของบุคคล เมื่อเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่พฤติกรรมของบุคคลจะมีอิทธิพลมาจากสภาพความพร้อมทางร่างกาย

2. บรรยายการหรือสภาพแวดล้อมในขณะที่เด็กเล่นหรือกำลังเรียนรู้เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญ เพราะบรรยากาศ เป็นอิสระ อบอุ่นเป็นกันเอง จะทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย และมีความสุขต่อการทำกิจกรรม การเล่น ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ดีด้วย ดังที่เพียเจต์ กล่าวว่า เด็กปฐมวัยเรียนรู้ผ่านการเล่น การเรียนรู้อย่างมีความสุขต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการและลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นแบบเปิดกว้าง จัดให้มีประสบการณ์ที่หลากหลายโดยให้เด็กเรียนรู้ตามความสนใจหรือให้เด็กได้แสดงออกในแนวทางที่เขาสนใจ เรียนรู้แบบปฏิบัติจริงโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง

ในการจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ผู้ปกครองส่วนใหญ่จัดกิจกรรมที่บ้าน และในขณะที่เด็กเล่น หรือปฏิบัติกิจกรรม สมาชิกในครอบครัวก็จะเข้ามามีส่วนร่วม และเกิดเป็นอีก 1 กิจกรรมที่

ครอบครัวได้ทำร่วมกัน เพราะแต่ก่อนผู้ปกครองหลายคนก็ให้ลูกนั่งดูทีวี เล่นเกม เล่นกับเพื่อนข้างบ้าน เล่นกับผู้ใหญ่ในบ้าน แต่เมื่อมีกิจกรรมที่ทุกคนในบ้านสามารถเล่นกับเด็กได้จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนในบ้านพอใจและให้ความสำคัญกับกิจกรรมนั้น ในระยะแรกผู้ปกครองมีความกังวล เพราะกลัวว่ากิจกรรมนี้จะมีส่งผลต่อกิจวัตรประจำวันที่บ้าน การระบุนิเวศน์เล่นในคู่มือ จะไม่สามารถทำได้ตามนั้นจริง และจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก และมีผู้ปกครองโทรมาสอบถามเกี่ยวกับพื้นที่ภายในบ้านมีความจำกัด และวิธีเล่นที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ในบ้าน อุปกรณ์ที่ให้ทางบ้านเตรียมไม่เป็นไปตามคู่มือ และหลังจากได้รับคำแนะนำจากทีมวิจัยว่ากิจกรรมนี้จัดขึ้นเพื่อจุดประสงค์ใด และผู้ปกครองสามารถยืดหยุ่นได้ความเหมาะสม ทำให้ผู้ปกครองคลายความกังวล ทั้งผู้ปกครองให้มีความสุข ความสนุกสนานของลูกขณะปฏิบัติกิจกรรม ทำให้ผู้ปกครองอยากให้มีกิจกรรมเรื่อยๆ และมีความยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่ครูกำหนด ซึ่งการจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญ ไม่เพียงเด็กได้เรียนรู้ และรับประสบการณ์ใหม่ๆ ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครอง ซึ่งกุลยา ตันติผลาชีวะ (2542, น. 23-24) กล่าวว่า คุณภาพของโรงเรียนปฐมวัยจะดีได้ ต้องมีผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกับเด็ก โรงเรียนไม่สามารถสอนโดยแยกเด็กออกจากครอบครัว เด็กควรได้เรียนรู้ร่วมกันทั้งทางโรงเรียนและผู้ปกครอง การที่โรงเรียนทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมได้จะมีประโยชน์มาก สิ่งที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง คือคุณค่าของความสัมพันธ์ของผู้ปกครองกับโรงเรียนที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปกครอง นักเรียน ไวโกสกี (Vygotsky) ที่กล่าวว่า เด็กจะเกิดการเรียนรู้ทางภาษาหรือพัฒนาสติปัญญาขึ้น เมื่อมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) และทำงานร่วมกับเพื่อนและคนอื่นๆ กล่าวคือ เด็กจะเรียนรู้ที่ละน้อยโดยการได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น จนสามารถคิดเกิดการเรียนรู้ภายในตนเองได้ วิวรรณ (2553) กล่าวว่า Learning at Home หรือ การเรียนรู้ที่บ้าน หมายถึงผู้ปกครองช่วยเด็กๆ ในการทำการบ้าน และตั้งเป้าหมายทางการศึกษาให้แก่เด็ก รวมถึงการเล่น ทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก เพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้ของเด็กที่โรงเรียนและที่บ้าน ทำให้เด็กเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ ได้รับการเรียนรู้ในแง่มุมรายละเอียดที่ต่างกัน เห็นว่าการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดเฉพาะที่โรงเรียนเกิดความต่อเนื่องในการฝึกทักษะและการเรียนรู้ ทั้งนี้สำหรับเด็กอนุบาลนั้น การเรียนรู้ที่บ้านต้องเป็นไปอย่างผ่อนคลาย สนุก มีความหมายต่อเด็ก มอร์โร (Morrow, 1993) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในห้องเรียนของเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนขณะเล่น โดยแบ่งกลุ่มเด็กปฐมวัยให้เรียนรู้ใน ห้องเรียนที่มีสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน 4 กลุ่ม กลุ่มแรก จัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ หรือกระดาษ ดินสอ และหนังสือโดยครูคอยให้คำแนะนำและส่งเสริมการใช้วัสดุ กลุ่มที่ 2 จัดสภาพแวดล้อมการเล่นสมมติเรื่องคลินิกสัตว์แพทย์ มีการจัดสถานที่โดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเรื่องที่เล่น และ นำวัสดุในการอ่านเขียนมาประกอบการเล่น โดยมีครูแนะนำการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และการเล่น กลุ่มที่ 3 จัดสภาพแวดล้อมเหมือนกับกลุ่มที่ 2 แต่ไม่มีครูคอยแนะนำ และกลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่ม ควบคุม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีจำนวน เฉลี่ยของเด็กที่เข้าทำกิจกรรมและมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการอ่านและการเขียนในระหว่างการเล่น เช่น การอ่านอักษร การเล่าเรื่อง การอ่านออกเสียง การอ่านให้เพื่อนฟัง การวาดภาพ การขีดเขียน การเขียนตามรอย การคัดลอกคำและประโยค มากกว่ากลุ่มที่ 3 และ 4 และเกล (Gail, 1981, abstracts) ได้ทำการวิจัยโดยใช้ชื่อโครงการว่า Mother Start ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่

จะให้พ่อแม่มีความรู้สึกว่าคุณเป็นผู้มีอิทธิพลสำคัญต่อการเรียนรู้ของคุณ โดยให้ชื่อโครงการว่า Home Visiting ใช้เวลา 3 ปี โดยให้ครูที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับทารกและเตรียมอนุบาล 6 คน ออกไปเยี่ยมแม่ 11 คน ซึ่งมีลูกระหว่าง 2 - 3 ปี กิจกรรมที่ใช้มีลักษณะที่เมื่อคณะกรรมการออกไปเยี่ยมแม่ที่บ้าน ก็จะพูดคุยกับแม่เกี่ยวกับการเลี้ยงดู และแนะนำให้แม่ใช้ภาษาที่ถูกต้องกับลูก จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมโดยให้แม่มีส่วนร่วมด้วย และให้หนังสือและวัสดุต่างๆ เช่น ดินน้ำมัน กระดาษสี ไม้ให้แม่เล่นกับลูกที่บ้าน นอกจากนี้ เมื่อมีโอกาสจะเชิญแม่มาเยี่ยมที่โรงเรียน เพื่อให้แม่มีโอกาสร่วมทำงานกับลูกในห้องเรียน และให้แม่มีส่วนร่วมรับผิดชอบกิจกรรมที่จัดในโรงเรียน เช่น ช่วยหาเงิน สนับสนุนกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน เป็นต้น ผลการศึกษาของเกลสรุปได้ว่า การจัดโปรแกรมให้ความรู้ด้วยวิธีการเยี่ยมบ้านมีผลเป็นอย่างมากในการช่วยให้พ่อแม่และลูกมีสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น และจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของคุณได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยแสดงถึงรูปแบบหรือวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัย ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ได้ศึกษาผลการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วม และเป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาการจัดกิจกรรม/โครงการ ให้สอดคล้องนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากิจกรรมรูปแบบการอื่นเช่น การดำเนินกิจกรรมช่วงวันหยุด และศึกษาผลต่อพัฒนาการด้านอื่น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมของเด็กปฐมวัยหลายกลุ่มที่แตกต่างกัน
3. ควรมีการศึกษากิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดของตนเองร่วมกับผู้ปกครอง ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย